

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci

Josef ŘÍDKÝ: *Gender, identita, tělo*

Ústav českých dějin FFUK Praha 2012

***

- Cíl práce: Josef Řídký se v podstatě již od počátku svého studia zajímal o problémy (genderové) identity, sexuality a tělesnosti, které jej přivedly i k tématu jeho současné diplomové práce – nalézt a rozpracovat metodologické a pojmové nástroje, které by (historikům/čkárnám) pomohly lépe uchopit konstruktivistický charakter a historicitu jevů spjatých s (lidskou) tělesností, jež se někdy mohou (mylně) jevit jako fenomény transkulturní a transhistorické. Má na mysli především projevy časovosti v lidském životě (dětství/mládí – stáří), etnické a rasové příslušnosti a stavu (fyzického) zdraví (resp. hlavně nemoci). Hlavní inspirační zdroje jeho práce představují především přední teoreticky kategorie genderu (Joan W. Scott/ová, Judith Butler/ová), respektive další poststrukturalisticky orientovaní myslitelé a myslitelky v linii Michela Foucaulta.

- Po stránce obsahové:

V prvé řadě je třeba ocenit, že již samotný cíl předložené diplomové práce s převážně teoretickým zaměřením je nový, nelehký a ambiciózní, tím spíše, že konceptuálně zaměřené práce vznikají v historiografických oborech poměrně zřídka. Na základě poststrukturalistického pojmosloví se autor snaží vytyčit a definovat základní kategorie, s nimiž navrhuje pracovat (zejm. *archiv, archeologie, dispozitiv, reprezentace*,...) Rozvíjí především svůj vlastní koncept (*corpus*), jehož pojetí se de facto odvíjí od kritiky konceptu *genderu* (jako pojmu – přes deklarativní konstruktivismus – příliš vázaného na pohlavní binarismus, určitý přetrvávající esencialismus a současně pojmu, který tímto svým konstruktivismem příliš rozvolnil původní vazbu na tělo a tělesnost). Autor se snažil především ukázat, jakým způsobem koncept *corpus* dovoluje promýšlení různých kategorií tělesnosti (věk, femininita-maskulinita, sexuální orientace, ...) bez zdánlivě „logicky“ vyplývající kauzality či binarity a jakými centrálními způsoby (determinace jednání; vytváření „inventáře“ typického jednání; vytváření charakteristických „tělesných“ společenství spjatých věkem, pohlavím apod.)

K autorově cti však slouží i skutečnost, že se vypracovaný koncept snaží aplikovat na konkrétním empirickém materiálu, aby ukázal, do jaké míry je možné jej užívat coby analytické kategorie pro uchopení proměnlivosti mnohvrstevně chápané tělesné identity. Pro demonstraci volí fenomény *mládí* a *stáří* jako dvě (autorovými slovy) „subordinované“, potlačené, menšinové

identity (vůči normativně chápané dospělosti/zralosti), jejichž pojetí studuje u několika autorů zaměřených převážně na vývojovou psychologii, jež stály ve 20. století na rozhraní odborného a popularizačního diskursu (P. Říčan, *Cesta životem*, V. Příhoda, *Ontogeneze lidské psychiky* a práce zaměřené na dospívající mládež od manželů Pondělíčkových, resp. studie H. Haškovcové věnované stáří a umírání/smrti), které shrnují poznatky z psychologie, sexuologie, ale v podstatě i fyziologie a endokrinologie, na nichž se snažil ukázat, jak tyto „expertní“ konstrukce pracují v souladu s bloky charakteristickými pro *corpora* a tím budují historické stereotypy těla. (Možná by bylo zajímavé užít pro názornější demonstraci konceptu *corporis* ještě srovnání s „prameny“ staršími, vzdálenějšími naší racionalitě - například s výchovnými, příp. společenskými příručkami z 19. století či dokonce s některými renesančními manuály dobrého chování - kde by se vhodné paralely tematizující tělesnost i psychiku dospívajícího či stárnoucího jedince snad také našly.)

- Po stránce formální: Jakkoli nejde o snadnou četbu (což se dá u převážně teoreticky a konceptuálně pojaté studie), přesto se práce vyznačuje vyzrálým, jednotným, i když poměrně svérázným stylem a logickou výstavbou s esejistickými prvky. K pozitivům jednoznačně patří též pečlivé zpracování (obvyklé „školní“ nedostatky jako pravopisné či gramatické chyby a vykolejení z vazby se v ní v podstatě nevyskytují, překlepy jsou minimální). K názvu bych možná doporučovala upřesňující podtitul.

***

- **Shrnutí:**

Domnívám se, že studie plně odpovídá nárokům kladeným na diplomovou práci; autor dokázal samostatně formulovat cíle, vyhledat odpovídající materiál teoretické i empirické povahy, a vyvodit adekvátní závěry. **Diplomovou práci Josefa Řídkého v každém případě doporučuji k obhajobě.**

***

Vinary, 18. srpna 2012

Doc. Mgr. Daniela Tinková, PhD.
Ústav českých dějin FFUK
Seminář teorie a metodologie